

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VI.

WARSZAWA, DNIA 28 LUTEGO 1929 R.

Nr. 4.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 39	Zapisywanie waluty, pochodzącej z dyskonta weksli wła- str.	
Zakaz udzielania wywiadów lub wydawania listów poleca- snych Zastępstwa, na rachunek Zastępstwa		"	40
jących	39	Kruszcowe zapasy złota dla celów monetarnych	40
Sprawdzanie paczek biletów 500-złotowych, otrzymanych jako zasiłek, przez kierownika sortowni i kasjerów	39	Pocztowa Kasa Oszczędności na podstawie sprawozdania z działalności za 1928 rok	40
Uważne sprawdzanie miejsca płatności na wekslach i do- kumentach inkasowych	39	Stabilizacja monetarna w Rumunji	43
		Obroty w Zastępstwach Banku Polskiego w latach od 1924 do 1928	46

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Marja Marcinkiewicz z Oddziału w Rzeszowie i Jadwiga Dobrowolna z Wydziału Administracyjnego.

Zakaz udzielania wywiadów lub wydawania listów polecających.

(Dział I i II Spisu Okólników).

W związku z zakazem zamieszczania w prasie artykułów, omawiających działalność Banku Polskiego (Wiadomości Nr. 7 z 15 kwietnia 1925 r., str. 74) wyjaśnia się, że wzbronione jest również udzielanie wywiadów lub wydawanie listów, polecających przedstawicieli zainteresowanych organów prasy do miejscowych firm przemysłowych i handlowych, gdyż mogłyby zdarzyć się niemiłe dla Banku wypadki wykorzystywania listów takich w niewłaściwych celach.

W razie konieczności zamieszczenia w prasie miejscowej np. sprostowania artykułu, przedstawiającego w niewłaściwym świetle działalność Banku lub poinformowania ogółu o pewnych okolicznościowych wydarzeniach, zarządzeniach Banku i t. p., winien Oddział porozumieć się przedtem z Dyrekcją Banku, przesyłając jej tekst projektowanej publikacji.

Sprawdzanie paczek biletów 500-złotowych, otrzymanych jako zasiłek, przez kierownika sortowni i kasjerów.

(Dział XIII Spisu Okólników).

W myśl Instrukcji Służbowej cz. V, str. 13, paczki biletów 500-złotowych, po przesortowaniu, sprawdza kierownik sortowni, kasjer lub skarbnicy. Wyjaśnia się zatem, że — zgodnie z tą zasadą — mogą wymienione osoby sprawdzać również paczki biletów 500-złotowych, otrzymanych jako zasiłek ze Skarbcza Emisyjnego lub z innych Oddziałów.

Treść powyższą należy zaznaczyć na str. 14 (ust. 1) wymienionej Instrukcji.

Uważne sprawdzanie miejsca płatności na wekslach i dokumentach inkasowych.

(Dział IV i IX Spisu Okólników).

Jako dalszy ciąg miejscowości, w których Bank nie posiada Zastępstw, wymienia się wieś Czaruków w powiecie łuckim, która wskutek podobieństwa swej nazwy utożsamiana jest z miastem powiatowym Czarnków w województwie poznańskim, gdzie istnieje Zastępstwo, podległe Oddziałowi w Poznaniu.

Powyższe miejscowości należy rozróżniać przy badaniu weksli przyjmowanych do dyskonta i inkasa, a ponadto wpisać Czaruków w „Zestawieniu drobnych usterek wekslowych, uważanych mylnie przez Oddziały za błędy formalne” (Wiadomości Nr. 5 z 15 marca 1928 r., str. 44).

Zapisywanie waluty, pochodzącej z dyskonta weksli własnych Zastępstwa, na rachunek Zastępstwa.

(Dział IV Spisu Okólników).

W numerze 2-gim Wiadości Banku Polskiego z 31 stycznia r. b. zamieszczono wykaz obrotów w Zastępstwach, z którego okazuje się, że waluta dyskontowa szeregu Zastępstw, korzystających w Banku z kredytu, zapisywana jest na rachunek żyrowy, a nie przeprowadzana przez ksiązkę kontową. Wobec tego przypomina się, celem ścisłego przestrzegania, postanowienie Instrukcji Służbowej cz. IV, § 21, str. 136 i Okólnika Nr. 103 z 29 listopada 1927 r., p. 21 oraz treść notatki w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 11 z 15 czerwca 1927 r., str. 98, gdzie wyraźnie wskazano prawidłowe księgowanie waluty dyskontowej i uskutecznianie automatycznych przelewów w razie potrzeby wykonania zlecenia, wydanego przez Zastępstwo na podstawie czeków białych lub czerwonych, jeżeli brak dostatecznego pokrycia na rachunku żyrowym.

Kruszcowe zapasy złota dla celów monetarnych

w milionach dolarów

1913—1927

Rok	Zapas światowy	Stany Zjedn. A. P.	W % zapasu świato- wego	E u r o p a						Wszystkie inne kaje świata
				Razem	W % zapasu światow.	w t e m				
						Anglja	Francja	Niemcy	Polska ¹⁾	
1913	4.771	1.290	27.2	2.831	59.3	170	677	296	—	650
1914	5.283	1.206	22.8	3.484	65.9	428	801	513	—	593
1915	6.219	1.707	27.5	3.804	61.2	389	978	526	—	708
1916	6.487	2.194	33.8	3.503	54.0	406	979	615	—	790
1917	7.078	2.520	35.6	3.572	50.4	426	1.030	588	—	986
1918	6.757	2.656	39.3	3.081	45.6	527	1.055	553	—	1.020
1919	6.664	2.524	37.9	2.891	43.4	582	1.074	274	—	1.249
1920	7.117	2.434	34.2	3.034	42.6	762	1.059	274	2	1.649
1921	7.931	3.221	40.6	3.033	38.2	763	1.064	250	5	1.677
1922	8.291	3.506	42.3	3.043	36.7	751	1.066	252	8	1.742
1923	8.570	3.834	44.7	2.994	34.9	753	1.067	125	11	1.742
1924	8.908	4.090	45.9	3.084	34.6	756	1.068	195	16	1.734
1925	8.876	3.985	44.9	3.136	35.3	694	1.069	287	21	1.755
1926	9.148	4.083	44.6	3.363	36.8	728	1.069	435	21	1.702
1927	9.204	3.977	43.1	3.473	37.7	736	1.525	443	47	1.754

Pocztowa Kasa Oszczędności

na podstawie sprawozdania z działalności za 1928 rok.

Projekt zorganizowania w Polsce Pocztowej Kasy Oszczędności powstał jeszcze w listopadzie 1918 r., a zrealizowany został dekretem Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. Dekret uprawniał nową instytucję do dokonywania obrotów: czekowego, oszczędnościowego i papierami wartościowymi, oraz zezwalał na inkaso weksli, dyskonto papierów wylosowanych, przekazywanie gotówki zagranicę państwa i otwieranie oddziałów prowincjonalnych.

Dekret z dn. 7 lutego uzależniał P. K. O. od Ministerstwa Poczty i Telegrafów. Atoli rozrost instytucji, tudzież wzrastające obroty skłoniły Sejm do przyznania instytucji szerokiej autonomii. W myśl ustawy z 17 czerwca 1920 r., P. K. O. stała się osobą prawną, zależną bezpośrednio od Rady Ministrów. Ustawa stworzyła nową formę organizacyjną instytucji i określiła ściśle zakres jej działania, dzieląc czynności na 3 rodzaje: 1) obrót oszczędnościowy, 2) obrót czekowy i 3) obrót papierami wartościowymi.

W przepisach ustawy z 17 czerwca 1920 r. niewiele zmieniło rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1924 roku o Pocztowej Kasie Oszczędności, na którym opiera się obecnie

¹⁾ Stan zapasu złota w 1928 roku — 56 milj. dolarów.

działalność instytucji. W myśl rozporządzenia, władze P. K. O. stanowią Prezes i Rada Zawiadowcza, do której oprócz Prezesa, jako przewodniczącego, wchodzi dwóch członków z wyboru Sejmu i czterech delegatów rządowych. Zakres działania instytucji obejmuje: a) obrót oszczędnościowy, b) obrót czekowy, c) obrót papierami wartościowymi, inkaso weksli i frachtów oraz kupno i sprzedaż walut zagranicznych, d) udzielanie pożyczek i e) wynajem kasetek.

Zagadnienia oszczędności i obrotu czekowego mają zasadnicze znaczenie w gospodarce społecznej, w Polsce zaś nabierają szczególniejszej wagi ze względu na rozwijający się dopiero proces kapitalizacji i niewielką popularność czeku. Pierwszy artykuł ustawy z 1920 r. specjalnie nawet podkreślał, że P. K. O. tworzy się dla rozłoczenia opieki nad oszczędnościami najszerzych warstw ludowych.

Sprawie rozwoju oszczędności w Polsce poświęciła instytucja w r. 1928 wiele uwagi, a odpowiednia praca propagandowa była wyjątkowo intensywna. Z tą ideą starano się przedewszystkiem zapoznać młodzież, drogą urządzanych w szkołach odczytów. Informowano społeczeństwo zapomocą broszur informacyjnych, ulotek, plakatów, kiosków propagandowych na wystawach krajowych wreszcie przez uroczysty obchód „Dnia Oszczędności”. Nie zaniedbano również pracy wśród emigracji, a celem jej było utrzymanie silniejszych więzów emigracji z krajem, ochrona jej przed wyzyskiem zagranicznych instytucji finansowych i wszelkiego rodzaju spekulantów. Ożywiona działalność w tym kierunku, prowadzona przy życzliwym poparciu konsulatów, obudziła bardzo żywe zainteresowanie wychodźstwa. Dla ułatwienia przesyłania oszczędności emigrantów do kraju, Poczta Kasa Oszczędności otworzyła własne rachunki czekowe w Bureau de Chèques Postaux w Paryżu i w Postsparkassenamt w Berlinie.

Zachęcanie emigracji do wysyłania swych oszczędności do kraju znajdowało tem życzliwszy odzew, że stopniowo wyrównywane są straty, poniesione przez wychodźstwo na przekazach w walutach pełnowartościowych do kraju, a przelewanych w markach polskich w okresie deprecjacji pieniądza do Pocztovej Kasy Oszczędności. W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 marca 1927 r., wkłady te są przerachowywane według pełnej wartości w złocie z doliczeniem 3% tytułem zaległych odsetek. Kwota przerachowywanych wkładów wynosiła w dniu 31 grudnia 1929 r. zł. 27,060.441.

Kierując się myślą rozwoju kapitalizacji, wprowadzono w r. 1928 nową formę oszczędności, którą jest dział ubezpieczeń na życie. Celem udostępnienia ubezpieczeń najszerzym warstwom ludności, oparto je na taryfach możliwie najniższych z ominięciem uciążliwych formalności w postaci oględzin lekarskich.

Chwilowo wprowadzono dwie formy ubezpieczeń: na wypadek śmierci i dożycie oraz ubezpieczenia posagowe, to znaczy, z wypłatą kapitału w określonym zgóry terminie. Dotychczasowe wyniki działu ubezpieczeń należy uważać za pomyślne.

Wszystkie te wysiłki, dokonywane celem wzmożenia oszczędności, uwieńczone zostały pomyślnym skutkiem. Liczba oszczędzających wynosiła w końcu 1928 r. 293.343, powiększyła się więc w porównaniu z końcem 1927 r. o 118.700, względnie o 66%. Stan oszczędności, łącznie z wkładami pochodzącymi z przerachowania, wzrósł z 67,6 milj. zł w 1927 r. do 122,3 milj. z końcem 1928 r., względnie o 80,9%.

Przyrost oszczędności w Pocztovej Kasie Oszczędności w pierwszych czterech latach stabilizacji waluty obrazuje następujące zestawienie:

R o k	Ilość kont w dniu 31 grudnia						Stan kont 31. 12. w tys. złotych	Wskaź- nik
	zwyczaj- nych	premjo- wanych	waloryzowanych		pochodzą- cych z przera- chowania	Razem		
			krajowych	zagranicz- nych				
1924	57.793	—	—	—	—	57.793	7.555	100
1925	81.628	—	—	—	—	81.628	12.612	166
1926	106.272	6.835	94	—	—	113.201	24.639	326
1927	150.809	17.363	231	—	11.240	179.643	67.604	894
1928	227.566	36.701	161	290	33.265	298.343	122.292	1.618

Siła oszczędzania w ubiegłym roku nie zmniejszyła się prawie w porównaniu z wyjątkowo pomyślnym pod tym względem rokiem 1927. Jest to okoliczność niezwykle dodatnia, gdy się weźmie pod uwagę ostry brak gotówki na rynku w roku ubiegłym. Z pośród liczby oszczędzających, która wzrosła w r. 1928 w stopniu stosunkowo większym, aniżeli w latach poprzednich, największy odsetek

przypada na: młodzież szkolną i dzieci 20·6%, urzędników i wojskowych 16·8%, zawody nieustalone 15·3%, rzemieślników i robotników 14·3%, zawody wolne 12·6%. Z zestawienia wkładów oszczędnościowych w poszczególnych miesiącach roku wynika, że największy przyrost istnieje w miesiącach zimowych od listopada do maja, natomiast w miesiącach letnich tempo oszczędzania znacznie słabnie.

Działalność Pocztowej Kasy Oszczędności nad usprawnieniem obrotu czekowego wyraziła się szeregiem zmian i uproszczeń w zakresie techniki. Przeprowadzenie planowej organizacji czynności udogodniło korzystanie z usług instytucji i przyczyniło się do zaoszczędzenia czasu i pracy w ich wykonaniu. Bardzo ważnym czynnikiem w rozwoju obrotu czekowego i oszczędnościowego jest stale wzrastająca sieć urzędów pocztowych, jako zbiornic P. K. O. Dzięki tym okolicznościom obrót czekowy wykazał w roku sprawozdawczym dużą tendencję rozwojową, tak co do ilości uczestników, jak i kwoty obrotu.

Obrót czekowy P. K. O.

R o k	Ogólny obrót w tys. zł.	Przeciętnie miesięcznie w milj. zł.			Stosunek do wysokości obiegu pieniężnego	
		ogólny obrót czekowy	w tem obrót bezgotówkowy	obieg pieniężny	całego obrotu czekowego	obrotu bezgotówkowego
1924	3.124,272	390	208	534	73%	39%
1925	7.417,899	618	327	749	83%	44%
1926	10.610,747	884	501	910	97%	55%
1927	15.941,316	1,328	786	1,166	114%	67%
1928	21.273,136	1,772	1.084	1,460	121%	74%

W porównaniu z rokiem poprzednim obrót czekowy wzrósł o 33%, w porównaniu zaś z r. 1924 — prawie siedmiokrotnie. Zawdzięczać to należy z jednej strony ogólnej poprawie stosunków gospodarczych, z drugiej zaś większej popularyzacji czeku, jako środka zapłaty. Coraz większego również znaczenia nabiera obrót czekowy w stosunku do obiegu pieniężnego, którego jest uzupełnieniem. Przeciętny miesięczny obrót czekowy P. K. O. był w r. ub. o 21% większy, aniżeli taki sam obieg pieniężny. W całokształcie obrotu czekowego większą rolę od obrotów gotówkowych odgrywają obroty bezgotówkowe, przelewowe, które wynosiły w r. ub. 74% obiegu pieniężnego. Zmniejszają one zapotrzebowanie środków płatniczych w postaci znaków obiegowych, a ponadto stwarzają dogodny i szybki sposób przekazywania gotówki na obszarze całego państwa.

Z całego obrotu czekowego P. K. O. przypada na obrót za pośrednictwem urzędów pocztowych 25%.

Przy wydatnym wzroście obrotów czekowych, powiększył się o 45% stan kapitału złożonego na rachunkach czekowych, który na ultimo ubiegłych lat wynosił:

		Wskaźnik
1924	37,486.108·21	100
1925	52,368.874·76	139,7
1926	104,196.179·78	278,0
1927	133,331.477·29	355,7
1928	193,477.594·23	516,1

Kapitały, złożone na rachunkach czekowych i oszczędnościowych w Pocztowej Kasie Oszczędności, są funduszami obcymi, które podlegają zwrotowi na każde żądanie. Sposób ich lokaty, określony ściśle rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24.6. 1924 r., winien gwarantować z jednej strony jak największą płynność, z drugiej zapewniać odpowiednią rentowność, celem pokrycia nietylko należnych klientom odsetek, ale i kosztów handlowych instytucji. Wspomniane rozporządzenie poleca lokować te fundusze w papierach wartościowych, państwowych, komunalnych, przez państwo gwarantowanych oraz papierach hipotecznych.

Dla kapitałów czekowych rozporządzenie przewiduje częściową lokatę w pożyczkach krótkoterminowych, udzielanych na cele publiczne kasom oszczędności i spółdzielniom kredytowym oraz na cele gospodarcze za zabezpieczeniem papierami państwowymi, komunalnymi lub hipotecznymi.

W jakiej mierze zachowane zostały zasady płynności i lokaty tych funduszy, wyjaśni analiza bilansu P. K. O. za rok 1928.

STAN CZYNNY

I Aktywa natychmiastowo rozporządzalne	
Kasa i sumy do dyspozycji	70,502.636.89
Lokaty w bankach państwowych	23,729.594.50
II Aktywa o drugim stopniu płynności	
Papiery wartościowe własne	179,348.993.08
Pożyczki wekslowe	19,838.598.51
Pożyczki zastawowe	12,587.188.—
Dłużnicy	13,041.210.30
Skarb Państwa za II i III waloryz.	30,430.902.35
Inne aktywa	8,016.327.90
III Aktywa niepłynne	
Nieruchomości	24,867.922.14
Ruchomości	1,813.861.63
Fundusz działu ubezpieczeń	2,000.000.—
	<u>386,177.235.30</u>

STAN BIERNY

I Zobowiązania nagłe	
Wkłady czekowe	193,477.594.23
„ oszczędnościowe	95,231.851.91
Przekazy	33,004.560.67
II Zobowiązania o dłuższych terminach	
Wkłady oszczędn. z III waloryzacji	27,060.441.10
Różni za obligacje walor.	4,349.070.—
Inne pasywa	15,489.138.33
III Kapitały własne	
Fundusz zapasowy	3,409.336.23
„ rezerwowy różnic kursowych	9,493.329.58
Nadwyżka bilansowa	4,061.913.25
	<u>386,177.235.30</u>

Zobowiązania nagłe w kwocie zł. 322,314.006.81 znajdują pokrycie w aktywach płynnych pierwszego stopnia na sumę zł. 94,232.231.39, wobec czego pogotowie kasowe instytucji określa się stosunkiem 29.2%. Stopień płynności jest więc bardzo duży, należy przytem mieć na uwadze, że P. K. O. rozporządza kredytem na zastaw papierów wartościowych w Banku Polskim i każdej chwili może uruchomić większe ilości płynnej gotówki.

Stan własnych papierów wartościowych powiększył się w roku ubiegłym około 80%. Przez zakup tych papierów udziela P. K. O. pośrednią drogą kredytu różnym dziedzinom życia gospodarczego. Na kupno listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego poświęcono w r. ub. 32,5 milj. zł., listów zastawnych i obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego, 78,1 milj. zł., listów zastawnych i obligacji instytucji komunalnych i prywatnych kredytu hipotecznego 36,6 milj. zł., wreszcie papierów państwowych kupiono za sumę 21,9 milj. zł.

Udzielanie kredytu bezpośredniego w postaci pożyczek krótkoterminowych zostało ograniczone, gdyż zgodnie z polityką Rządu dział ten został przekazany pozostałym bankom państwowym. Odtąd podlegać będą stopniowej likwidacji zarówno pożyczki, udzielone w latach 1926—1927 kasom związków rewizyjnych, które wynosiły w końcu 1928 r. 12,4 milj. zł., jak i kredyty indywidualne, udzielone do r. 1926 osobom prywatnym, wynoszące na ultimo 1928 r. 7,4 milj. zł.

Natomiast w dwójnasób prawie powiększyły się pożyczki zastawowe, udzielane według następujących zasad: pod zastaw papierów państwowych w wysokości 80% ich wartości giełdowej, akcji Banku Polskiego—w wysokości 100 zł. za akcję, papierów komunalnych i hipotecznych—w wysokości 75% ich wartości giełdowej, akcji dywidendowych—w wysokości 50% ich wartości giełdowej.

Rok 1928 został zamknięty czystym zyskiem w kwocie 4,061.913.25. Rada Nadzorcza P. K. O. postanowiła odpisać z czystego zysku zł. 2,053.531.80 na fundusz zapasowy, który ponadto zostanie powiększony o odsetki z papierów wartościowych, stanowiących jego pokrycie. Według ustawy fundusz zapasowy tworzy się tak długo, dopóki nie osiągnie 10% ogólnej sumy wszystkich kont czekowych i oszczędnościowych. Oczywiście wiele upłynie czasu zanim wzrośnie on do tej wysokości ze stanu obecnego, t. j. 5,816.249.48 zł.

Oprócz omówionych czynności P. K. O. przeprowadziła w roku ubiegłym bardzo pomyślnie subskrypcję 4% premjowej pożyczki inwestycyjnej w kwocie nominalnej 50 milj. zł. w zlocie. Korzystając z uprawnienia ustawowego, P. K. O. zorganizowała syndykat gwarancyjny banków, dzięki czemu subskrypcja pożyczki odbyła się szybko i sprawnie. Zapisy przekroczyły prawie dwukrotnie sumę pożyczki przed terminem sprzedaży, skutkiem czego należało dokonać repartycji. Wychodząc z założenia, że najlepszym rozmieszczeniem pożyczki jest oddanie jej jak najszerzszemu ogółowi obywateli, P. K. O. rzekła się swego zapisu, celem zaspokojenia zgłoszeń wszystkich drobnych subskrybentów.

Stabilizacja monetarna w Rumunji.

1. Przebieg uzdrowienia stosunków monetarnych. 2. Pożyczka zagraniczna. 3. Stabilizacja waluty.

1. Po zakończeniu wielkiej wojny Rumunja przeżyła okres niebywałego chaosu monetarnego. Duża część zapasu złota Banku Narodowego znalazła się poza granicami kraju: 315,2 milionów lei ewakuowano w czasie wojny do Moskwy; około 150 milionów lei znalazło się w Anglii i w Niemczech.

W kraju obiegały obok przedwojennej waluty rumuńskiej pieniądze państw ościennych, których ziemie przyłączone zostały do Rumunii, oraz zgórą 2 miliardy zdeprecjonowanych lei, wypuszczonych bez pokrycia przez władze okupacyjne.

Pierwszem poczynaniem, zmierzającym do uzdrowienia sytuacji monetarnej, było ujednolitanie obiegu, co wywołało jednak ogromny wzrost emisji Banku Rumunii oraz stało się przyczyną dalszego spadku wartości pieniądza.

Po osiągnięciu w r. 1922 zrównoważonego budżetu państwowego i czynnego bilansu handlowego, sfery kierownicze Rumunii podjęły właściwe przygotowania dla przeprowadzenia stabilizacji monetarnej, polegające na utworzeniu Urzędu Centralnego Kontroli Dewiz (28.II.1923 r.) oraz na ograniczeniu emisji banknotów.

Tempo spadku waluty rumuńskiej zostało — począwszy od r. 1922 — wydatnie zahamowane, lecz stały wzrost cen nie przestawał być groźnym objawem trudności gospodarczych. W r. 1928 bilans handlowy Rumunii oraz budżet państwowy zamknięte zostały deficytem.

LATA	Saldo budżetu państwowego	Saldo bilansu handlowego	Przeciętny kurs 100 lei w New-Yorku	Oficjalny wskaźnik cen detalicznych
(w miliardach lei)				
1919	—	—	\$ 5.—	936
1920	—	— 3.5	„ 1.91	1.205
1921	—	— 3.9	„ 1.25	1.305
1922	+ 4.4	+ 1.7	„ 0.6969	1.708
1923	+ 3.4	+ 5.1	„ 0.4937	2.500
1924	+ 3.7	+ 2.1	„ 0.4982	2.985
1925	+ 2.8	— 0.8	„ 0.4932	3.250
1926	+ 2.9	+ 1.1	„ 0.4620	3.552
1927	+ 1.6	+ 4.3	„ 0.60	3.851
1928	— 5.0	— 5.1	„ 0.6138	3.989

Załamaniem się konjunktury gospodarczej w r. 1928 wysunęło na czoło zagadnień bieżących konieczność zaciągnięcia wielkiej stabilizacyjnej pożyczki zagranicznej. Przez zawarcie w r. 1925 umów ze Stanami Zjednoczonymi i Anglią o konsolidację długów wojennych przygotowano uprzednio odpowiedni teren. W maju r. ub. podpisano z szeregiem państw europejskich układ w sprawie waloryzacji przedwojennych obligacji rumuńskich. Wreszcie dnia 10 listopada r. ub. zawarty został kompromis między Niemcami i Rumunią regulujący wszelkie wzajemne pretensje między obu państwami. W wyniku tego układu Niemcy zobowiązały się wypłacić rządowi rumuńskiemu 75 milj. mkn. tytułem odszkodowania.

2. Sprawa pożyczki weszła w stadium konkretnych rokowań w połowie r. ub. Już dnia 28 lipca 1928 r. parlament rumuński uchwalił ustawę upoważniającą rząd do zaciągnięcia pożyczki zagranicznej w wysokości 250,000.000 dolarów. Jednakże w lecie sytuacja na rynkach zagranicznych, a w szczególności na rynku amerykańskim, nie pozwalała liczyć na zrealizowanie tak olbrzymiej operacji. Dopiero na początku r. b. pertraktacje zakończone zostały pomyślnym rezultatem.

W związku z tem w dn. 7 lutego 1929 r. parlament rumuński uchwalił szereg ustaw, dotyczących ostatecznej stabilizacji monetarnej: plan stabilizacyjny, ustawę monetarną, konwencję między Bankiem Narodowym a Rządem, oraz utworzenie Autonomicznej Kasy Monopoli Państwowych, konwencję między Kasą a Rządem, wreszcie kontrakt pożyczki zagranicznej.

Emisja pożyczki dokonana została przez Kasę Autonomiczną Rumuńskich Monopoli Państwowych. Kasa uzyskuje od rządu rumuńskiego wyłączne prawo eksploatacji monopoli państwowych: tytoniu, zapalek, soli, kart do gry, prochu i bibułki papierosowej. Koncesja Kasy trwać będzie tak długo, dopóki wszystkie zobowiązania tej instytucji nie zostaną spłacone.

Pożyczka zagraniczna, emitowana obecnie przez Kasę, wynosi nominalnie 69,000.000 \$, 2,000.000 £ i 561,638.000 frank. fr. Ogólna więc suma tej pożyczki wyniesie ok. 101,000.000 \$.

Z sumy tej 30,000.000 \$ pokryte zostaną przez Svenska Tandstillsaktiebolaget, która otrzymuje w trzydziestoletnią dzierżawę rumuński monopol zapalczany.

Obligacje dolarowe na sumę 39,000.000 przedstawione zostają do subskrypcji w New Yorku (12/m dol.), oraz w Belgii, Austrii, Czechosłowacji, Niemczech, Holandji, Italji, Rumunii i Szwajcarii. Obligacje funtowe emitowane będą w Londynie, a obligacje frankowe w Paryżu. Równocześnie zawarty

został układ o wprowadzeniu na giełdę nowojorską nie tylko obligacji z transzy amerykańskiej, ale i emitowanych w Europie.

Oprocentowanie pożyczki wynosi 7%. Kurs emisyjny obligacji dolarowych i funtowych ustalony został na 88 za 100. Obligacje frankowe emitowane będą po kursie 92 za 100, lecz Kasa Amortyzacyjna przejmie na siebie podatek francuski wynoszący 4%. Kasa emitująca przyjęła na siebie obowiązek spłacenia całej pożyczki w/g wartości parytetowej do dnia 1 lutego 1959 roku.

Rząd rumuński przyjął na siebie bezwarunkową odpowiedzialność za terminowe wywiązanie się przez Kasę z zobowiązań pożyczkowych. Główną jednak gwarancją dla emitowanej pożyczki stanowią dochody Kasy Autonomicznej Rumuńskich Monopoli Państwowych. Dochody te wyniosły w ciągu 11 miesięcy roku ub. £ 5,211.000 netto, gdy tymczasem ogólne świadczenia roczne z tytułu zaciągniętej pożyczki wynosić będą około 1,660.000 £.

Podział sum, płynących z pożyczki ma być następujący:

Bank Narodowy (dla uzdrowienia aktywów banku)	10 milionów
Instytucje kredytowe (dla przeprowadzenia ich sanacji)	15 "
Kapitał obrotowy skarbu	11 "
" kolei państwowych	9 "
Inwestycje kolejowe	35 "
Roboty publiczne (reszta pożyczki)	10 "

3. Głównym celem rumuńskiej pożyczki zagranicznej jest przeprowadzenie ostatecznej stabilizacji monetarnej. Stabilizacja ta opracowana została w szczególności w „Programie Rządu Rumuńskiego Stabilizacji Monetarnej i Rozwoju Gospodarczego”, który zatwierdzony został przez parlament dnia 7 lutego r. b. Program ten, który opiera się na zaciągniętej pożyczce zagranicznej, przewiduje szczegółowo technikę przeprowadzenia stabilizacji walutowej oraz reorganizację banku emisyjnego, omawia zagadnienie równowagi budżetowej i organizację skarbu państwa, wreszcie ustala metody gospodarki kolejowej.

Wskazania Programu w dziedzinie zagadnień walutowych znalazły swój wyraz w „Ustawie Monetarniej” z dnia 7 lutego 1929 r. oraz w „Konwencji między Rządem Rumuńskim a Bankiem Narodowym, dotyczącej rewizji statutu Banku oraz przeprowadzenia stabilizacji”.

Jednostką monetarną jest lei rumuński, zawierający 10 miligramów złota $\frac{9}{10}$ próby. Z jednego kilograma złota $\frac{9}{10}$ próby wybijać się będzie 100.000 lei. Parytet w stosunku do £ = 813,5977; do \$ = 167,1813; do zł. = 18,7547 lei.

Bilety Banku Rumunii będą wymieniane na każde żądanie przez oddział centralny, według uznania Banku, na monety złote, mające kurs w kraju, lub też na sztaby złota, albo na dewizy zagraniczne, wymienialne na złoto. Do wymiany nie można będzie przedstawić mniej, niż 100.000 lei.

Bank Narodowy obowiązany będzie utrzymywać pokrycie kruszcowo-dewizowe (gold exchange standard) obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań na wysokości co najmniej 35%, w czym 25% w złocie.

Efektywny wpływ z zawartej ostatnio pożyczki zagranicznej, który obliczany jest na sumę około 85 milionów dolarów, oraz wpłaty Niemiec z tytułu zawartej umowy, przyczynia się do znacznego podniesienia pokrycia zapasów kruszcowo-walutowych Banku Narodowego.

Rząd upoważniony jest do emitowania monet zdawkowych na kwotę 1, 2, 5, 10 i 20 lei. Ogólny obieg tych monet nie może przekraczać sumy 3 miliardów lei.

W wyniku waloryzacji dotychczasowych aktywów Banku, oraz w związku z zaciągnięciem pożyczki zagranicznej, ulegnie zmniejszeniu dług skarbu państwa w stosunku do instytucji emisyjnej; sprowadzony on zostanie do sumy 4 miliardów lei. Suma ta w postaci bonów skarbowych będzie stopniowo amortyzowana.

Z aktywów Banku usunięte zostaną wszystkie należności wątpliwe, przyczem z portfelu wekslowego znikną zobowiązania przekraczające termin studniowy. Aktywa te przejmie skarb państwa.

Bank będzie upoważniony do udzielania skarbowi kredytów przejściowych do wysokości 2 miliardów lei. Kapitał Banku podniesiony zostanie ze stu do sześciuset milionów lei, przyczem w posiadaniu skarbu znajdować się będzie najwyżej 10% wszystkich akcyj.

Zgodnie z Programem Stabilizacyjnym rząd rumuński zamianuje zagranicznego „doradcę” Banku Narodowego. Będzie nim p. Karol Rist, ekonomista francuski i b. vice-gubernator Banque de France. Dla zagwarantowania przeprowadzonej stabilizacji monetarnej, czternaście najpoważniejszych banków emisyjnych, w tej liczbie i Bank Polski, udzieliły Bankowi Narodowemu Rumunii kredytu rezerwowego w sumie 25 milionów \$.

W związku z zaciągniętą pożyczką zagraniczną oraz przeprowadzoną stabilizacją monetarną, Rumunia oczekuje dużego napływu kapitałów zagranicznych.

OBROT Y W ZASTĘPSTWACH BANKU POLSKIEGO

w latach od 1924 do 1928.

R O K	Zdyskontowane weksle własne Zastępstw i podane za ich pośrednictwem w przełożonym Oddziale		Zainkasowane w Zastępstwach weksle portfelowe Banku Polskiego		Zainkasowane w Zastępstwach dokumenty inkasowe Banku Polskiego (łącznie ze zwrotami niezainkasowanymi). (Komisowe inkaso)		R A Z E M (suma trzech pierwszych rubryk)		Prowizja wypłacona Zastępstwom przez B. P. (za komis. inkaso łącznie ze zwrotami niezainkas. dokumentami)		OBRÓT ŻYROWY Wpłaty w Zastępstwach na r-ki żyrowe, prowadzone w przełożonym Oddziale i w innych Oddziałach B. P. Wyплаты w Zastępstwach z rachunków żyrowych, prowadzonych w przełożonym Oddziale		OBRÓTY
	sztuk	zł	sztuk	zł	sztuk	zł	sztuk	zł	zł	zł	zł		
1924	9.663	4,808,584.89	89.869	30,385,375.63	6.211	1,393,372.99	105.743	36,587,333.51	5,612.80	3,537,500.48	3,927,984.34	72,806,081.84	
1925	18,764	10,330,884.31	225,129	80,221,783.85	23,297	6,465,322.91	267,190	97,017,991.07	19,900.47	5,442,325.25	6,746,184.19	207,054,297.68	
1926	26,527	11,950,024.67	238,156	80,064,158.60	43,674	10,221,801.60	308,357	102,235,984.87	40,781.55	1,449,651.64	7,852,083.74	199,789,968.78	
1927	37,448	20,747,077.82	519,423	163,779,610.27	102,617	23,967,005.12	659,488	208,493,693.21	157,556.40	4,703,481.20	13,987,679.52	404,957,046.84	
1928	71,400	46,968,030.15	964,860	328,752,206.48	169,279	42,020,142.83	1,205,539	417,740,379.46	603,416.16	7,652,450.32	30,563,592.19	795,535,019.02	
Razem	163,802	94,804,601.84	2,037,437	683,203,134.83	345,078	84,067,645.45	2,546,317	862,075,382.12	827,267.38	22,785,408.89	63,077,523.98	1,680,142,414.16	